

УДК

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ – ВИДАТНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ТА ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

Студ. В.В. Сторожук, гр. БІТ-2-16

Науковий керівник доц. Д.С. Черняк

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Розкрити особливості політичної та громадської діяльності Михайла Грушевського.

Завдання:

- здійснити аналіз життя та творчості Михайла Грушевського;
- дослідити політичні погляди М. Грушевського
- охарактеризувати М. Грушевського як громадського та політичного діяча.

Об'єкт дослідження виступає життя, творчість та соціально-політичні погляди М. Грушевського

Методи та засоби дослідження. Дослідження ґрунтується на базі вивчення життя та творчості, наукового доробку М. Грушевського

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані на заняттях в рамках курсів «Історія України», «Філософія», «Політологія», «Історія розвитку політичної думки».

Результати дослідження. М. Грушевський походив із бідної родини Грушів, що мешкала у старовинному місті Холм на Чигиринщині. Батько вчителював в місцевій гімназії. Мати походила з родини служителів культу. Коли хлопцю виповнилось 4 роки, родина переїхала на Кавказ. Здобувши домашню початкову освіту, Михайло був зарахований відразу до третього класу Тифліської гімназії. Саме до грузинського періоду належать перші літературні спроби, тут народився інтерес до історичних знань, а саме – до історії України. Кілька своїх перших оповідань юний початківець надіслав І. Нечуй-Левицькому, який його підтримав.

М. Грушевський вступив на історико-філологічний факультет Київського Університету Святого Володимира. В студентські роки детально вивчив середньовічну історію України, а як кандидатську дисертацію захистив новаторську роботу «Нарис історії Київської землі від смерті Ярослава до кінця XIV століття» і одержав за це золоту медаль. Далі захистив магістерську дисертацію «Барское старство. Исторические очерки» і дістав ступінь магістра та посаду професора у відомому в Європі Львівському університеті. Відтоді й протягом 19 років діяльність Грушевського була пов'язана з цим Університетом, науковим і суспільно-політичним життям Галичини. Тут виявились його здібності як громадського діяча. В 1894 р. очолив кафедру всесвітньої історії Львівського університету, де читав курс історії України. З 1897 – голова Наукового товариства імені Шевченка, редактор „Записок” товариства. На початку громадсько-політичної діяльності Грушевський – активний член київської «Громади», 1899 – один з організаторів національно-демократичної партії в Галичині. Під час революції в Росії 1905-1907 рр. засуджував революційні селянські повстання, виступав за буржуазну автономію України. З 1908 р., після переїзду в Київ, увійшов до керівництва Товариства українських поступовців. У роки I світової війни – прибічник німецької орієнтації.

В березні 1917 року примкнув до Української партії соціалістів – революціонерів і очолив буржуазно-націоналістичну Центральну раду, яка в жовтні 1917 р. стала на шлях відкритої боротьби проти влади Рад, закликала на Україну

німецьких інтервентів. На початку 1919 р. емігрував до Австрії. Створив у Відні український соціологічний інститут – ідеологічний центр української контрреволюційної інтеграції. Після кількох звернень до Українського Радянського уряду, в яких Грушевський засуджував свою контрреволюційну діяльність, ВУЦВК 1924 був обраний академіком АН СРСР. З 1930 р. працював у Москві. Грушевський вперше в українській буржуазній історіографії створив зведену працю з історії України до середини 17 ст. Його головні історичні праці: «Історія України – Руси» (т. 1 – 10 в 13 кн., 1898 – 1936; в ній використав великий документальний матеріал, виявлений в архівах Росії, Швеції, Польщі та ін. країн), «Нарис історії українського народу» (1904), «Ллюстрована історія України» (1911), «Початки громадянства» (1921), «Історія української літератури» (т. 1-5, 1923 - 1927).

Грушевський вважав національну проблему головною в історії, твердив, що національні інтереси вищі за класові, а класова боротьба заважає боротьбі за національні інтереси. Пропагуючи націоналістичну територію „єдиного потоку”, Грушевський зображає українську націю безкласовою, безбуржуазною, в якій, мовляв, не було експлуататорських класів і місця для касової боротьби. Заперечував наявність українського пролетаріату і його керівну роль у суспільно-політичному житті. Протиставляв український народ російському, ігнорував їхню історичну близькість, великодержавну політику царизму зображував як політику російського народу. Формування української народності відносив не до 14-15 ст., а до 4 ст. і твердив, що київська Русь належить тільки історії України і не була спільною колискою українського, російського і білоруського народностей. Засуджував політику воз'єднання України з Росією Б. Хмельницького і вихваляв І. Виговського та І. Мазепу, які намагалися відірвати Україну від Росії. Після повернення з еміграції почав приділяти більше уваги історії класової боротьби, але залишився на націоналістичних позиціях. Буржуазно-націоналістична концепція Грушевського й досі використовується за кордоном реакційними буржуазними істориками і українськими націоналістами.

Політична діяльність Грушевського почалася в Галичині (він був одним із засновників Національно-Демократичної Партії, з якою незабаром розійшовся), але особливо розгорнулася на Центральній Україні після революції 1905 – 1906 Грушевський заснував у Петербурзі «Український Вестник», що став органом Української Громади в Державній Думі. Як загально визнаний лідер українства, він став на чолі ТУП, що об'єднало тоді більшість українських партій та національно-громадських організацій. Грушевський визначився як першорядний публіцист, друкуючи свої статті на актуальні теми українського й міжнародного політичного життя і різних українських та російських виданнях і окремими збірками: «З біжучої хвилі» (1906), «Освобождение России и украинский вопрос» (1907), «Наша політика» (1911), «Вільна Україна» (1917) й ін.

Висновки. Своє завдання, як історика свого народу, Грушевський розумів дуже широко, і сумлінно і талановито його виконав. Великою заслугою Грушевського як вченого, є створення цілісної концепції українського історичного процесу. Не меншими є і його заслуги перед народом як політичного діяча. Ми всі повинні пам'ятати, що саме йому, Михайлу Сергійовичу Грушевському, маємо завдячувати тим, що після майже 300-літнього національного поневолення і нищення, він проголосив Україну незалежною самостійною державою, що й було зафіксовано IV Універсалом. Перший голова Центральної ради, він багато доклав зусиль до згуртування доти роз'єданого імперською політикою народу України, його політичних представників.

Ключові слова. Михайло Грушевський, Українська партія соціалістів, громадсько-політична діяльність, Центральна рада.